

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Ryński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSN Krzysztof Cesarz

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

w sprawie Z. T.

ściganego z art. 228 część 3, art. 328 część 3 kodeksu karnego Republiki
Białoruskiej

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 5 kwietnia 2017 r.,

dopuszczalności wniosku obrońcy ściganego o wznowienie postępowania
ekstradycyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia
14 grudnia 2016 r. sygn. II AKz [...], utrzymującym w mocy postanowienie Sądu
Okręgowego w S. z dnia 17 października 2016 r., sygn. akt II Kop [...] oraz w
przedmiocie wznowienia tego postępowania z urzędu,
na podstawie art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 430 § 1 k.p.k. i art. 544 § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

- 1. pozostawić bez rozpoznania wnioski obrońcy skazanego,**
- 2. stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.**

UZASADNIENIE

W dniu 20 grudnia 2016 r. do Sądu Najwyższego wpłynął „wniosek” obrońcy
ściganego Z. T. o wznowienie z urzędu postępowania karnego zakończonego
postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 grudnia 2016 r., sygn. akt - II
AKz [...] utrzymującym w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w S. z dnia 17

października 2016 r., sygn. akt II Kop [...] w przedmiocie stwierdzenia, że nie zachodzą prawne przeszkody do wydania organom Republiki Białoruś obywatela Republiki Litwy Z. T. podejrzanego o popełnienie przestępstwa określonego w przepisach art. 228 część 3 i art. 328 część 3 białoruskiego Kodeksu karnego.

Powołując się na konieczność wznowienia postępowania z urzędu obrońca wskazał, że w przedmiotowej sprawie wystąpiły dwie bezwzględne przyczyny odwoławcze w postaci:

1. naruszenia art. 17 § 1 pkt 9 lub 11 k.p.k. w zw. z art. 604 § 1 pkt 5 k.p.k. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych (Dz.U. z 1995r., Nr 128, poz. 619), poprzez stwierdzenie prawnej dopuszczalności wydania Z. T. Republice Białorusi w sytuacji, gdy w niniejszej sprawie brak jest skargi uprawnionego wnioskodawcy, która mogłaby stanowić podstawę przeprowadzenia postępowania ekstradycyjnego, skoro podstawę wniosku ekstradycyjnego stanowi postanowienie o tymczasowym aresztowaniu Z. T. z 26.08.2009r. wydane przez organ władzy wykonawczej - funkcjonariusza KBP Obwodu [...] Republiki Białorusi - które nigdy nie może uzyskać przymiotu zgodności z prawem polskim w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów prawa polskiego przez polskie organy wymiaru sprawiedliwości, co powinno bezwzględnie skutkować niedopuszczalnością wydania Z. T., gdyż w świetle przepisów Konstytucji RP, Konwencji Europejskiej oraz przepisów k.p.k. wyłączną podstawę wniosku ekstradycyjnego może stanowić postanowienie o tymczasowym aresztowaniu wydane przez niezawisły i niezależny Sąd, zaś brak postanowienia Sądu o tymczasowym aresztowaniu czyni skierowany do władz polskich wniosek ekstradycyjny bezskutecznym;
2. naruszenia art. 17 § 1 pkt 10 lub 11 k.p.k. w zw. z art. 604 § 1 pkt 5 k.p.k. poprzez stwierdzenie prawnej dopuszczalności wydania Z. T. Republice Białorusi w sytuacji, gdy na kanwie niniejszej sprawy Sądy obu instancji - mimo ciążącego na nich obowiązku wynikającego z orzeczenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu z dnia 6 września 2016 roku, wydanego w sprawie Petrukhin sygn. sprawy C-182/15, którego

treść brzmi: „Artykuły 18 TFUE i 21 TFUE należy interpretować w ten sposób, że gdy do państwa członkowskiego, do którego przemieścił się będący obywatelem innego państwa członkowskiego obywatel Unii, wniosek o ekstradycję skierowało państwo trzecie, z którym to pierwsze państwo członkowskie zawarło umowę o ekstradycji, to pierwsze państwo członkowskie powinno powiadomić państwo członkowskie, którego obywatelem jest dana osoba, i w stosownym wypadku na żądanie tego ostatniego państwa członkowskiego przekazać mu tego obywatela zgodnie z przepisami decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., pod warunkiem, że to ostatnie państwo członkowskie jest zgodnie ze swym prawem krajowym właściwe, aby prowadzić przeciwko tej osobie postępowanie związane z czynami popełnionymi poza jego terytorium”.

Wnioskodawca wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w S. z dnia 17 października 2016 roku, sygn. akt II Kop [...] w przedmiocie orzeczenia o prawnej dopuszczalności wydania obywatela Republiki Litwy Z. T. Republice Białorusi oraz o uchylenie postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 grudnia 2016 roku, sygn. akt II AKz [...] utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w S.. Nadto o wydanie opinii o prawnej niedopuszczalności wydania Z. T. na żądanie władz Republiki Białorusi ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S..

W piśmie z dnia 20 lutego 2017 r. Prokurator Prokuratury Krajowej przedstawił stanowisko o braku podstaw do wznowienia postępowania z urzędu w sprawie Z. T..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie należy rozstrzygnąć, czy przedmiotem wznowienia może być prawomocne orzeczenie kończące sądowy etap postępowania ekstradycyjnego, gdy się zważy, że nie rozstrzyga ono o odpowiedzialności osoby ściganej, lecz dotyczy oceny prawnej dopuszczalności jej wydania do państwa wnioskującego, w kontekście przepisów rozdziału 65 Kodeksu postępowania karnego. Sąd Najwyższy

uznał, że „...niedopuszczalny jest wniosek o wznowienie - w oparciu o podstawę *propter nova* - prawomocnie zakończonego postępowania sądowego w przedmiocie dopuszczalności wydania osoby ściganej organom innego państwa, a więc wydania rozstrzygnięcia odnośnie dopuszczalności lub niedopuszczalności ekstradycji, jako że postanowienia w tej materii nie mają charakteru orzeczeń, do których odnosi się art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k...” (zob. postanowienie SN z dnia 6 lutego 2014 r., III KO 82/13, OSNKW 2014/6/51).

Ograniczenia wskazane w tym judykacie odnoszą się do wniosku o wznowienie postępowania opartego wyłącznie na nowych faktach i dowodach, które jako podstawa wznowieniowa ze swej istoty dotyczą orzeczenia rozstrzygającego o odpowiedzialności karnej określonej osoby. Natomiast nie mają one zastosowania do wznowienia na podstawie art. 542 § 3 k.p.k., który to przepis nakazuje wznowienie z urzędu każdego postępowania zakończonego orzeczeniem wskazanym w art. 540 § 1 k.p.k. w razie ujawnienia się jednego z uchybień stanowiących bezwzględną przyczynę odwoławczą. Dlatego badanie w postępowaniu wznowieniowym wad prawnych orzeczenia wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. odnosi się również do rozstrzygnięć zapadłych w postępowaniu sądowym, które nie muszą dotyczyć kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego. Natomiast istotne jest, aby orzeczenie to powodowało trwałe przekształcenie sytuacji prawnej osoby objętej tym postępowaniem, nawet, jeżeli nie dotyczy ono głównego nurtu procesu. Przyjmuje się, że przedmiotem wznowienia może być np. prawomocne postanowienie sądu kończące postępowanie prowadzone w zakresie dopuszczalności środka odwoławczego (zob. postanowienie SN z 9 sierpnia 2007 r., V KO 35/07, OSNwSK 2007/1/1793), czy sposobu lub trybu wykonywania kary lub innego środka (zob. postanowienie SN z dnia 3 września 2015 r., V KO 43/15, OSNKW 2016/1/3). Z pewnością w analizowanym układzie procesowym do kategorii takich orzeczeń, należy również zaliczyć prawomocne postanowienie sądu w przedmiocie stwierdzenia prawnej dopuszczalności ekstradycji, wydane w trybie art. 603 k.p.k.

Podstawą złożonego wniosku o wznowienie postępowania obejmującego wskazane wyżej postanowienia Sądu Okręgowego w S. i Sądu Apelacyjnego w [...] jest twierdzenie obrońcy ściganego, że orzeczenia te dotknięte są bezwzględną

przyczyną odwoławczą w postaci braku skargi uprawnionego wnioskodawcy (stosowany odpowiednio art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt. 9 k.p.k.) oraz braku stanowiska Republiki litewskiej, jako państwa Unii Europejskiej, co do przekazania jej obywatela w ramach postępowania ekstradycyjnego na Białoruś, który stanowi, zdaniem autora wniosku, negatywną przesłankę procesową uniemożliwiającą ściganie karne (art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 10 lub 11 k.p.k.).

Wznowienie postępowania z powodu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., możliwe jest wyłącznie z urzędu, a nie na wniosek strony (zob. uchwała SN z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005/6/48), bowiem przepis art. 542 § 3 k.p.k. nie stanowi rozszerzenia podstaw wniosku o wznowienie postępowania, określonych w art. 540 i 540a k.p.k. Dlatego też wniosek obrońcy o wznowienie postępowania ekstradycyjnego i uchylenie objętych nim prawomocnych postanowień kończących to postępowanie, jako niedopuszczalny z mocy ustawy, na podstawie art. 545 § 1 k.p.k. w zw. z art. 430 k.p.k. należało pozostawić bez rozpoznania. Jednak strona może, w oparciu o treść art. 9 § 2 k.p.k., zasygnalizować organowi procesowemu potrzebę podjęcia czynności z urzędu (zob. postanowienie SN z dnia 14 grudnia 2016 r., III KO 66/16, LEX nr 2166384) i tak też został potraktowany przedmiotowy wniosek.

Warto jednocześnie zaakcentować, że niniejsze postępowanie ograniczyło się jedynie do badania z urzędu czy ujawniły się w sprawie uchybienia wymienione w art. 439 § 1 k.p.k., przy czym autor wniosku sygnalizacyjnego lokował te uchybienia wyłącznie w sferze formalnych przeszkód procesowych (art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 – 11 k.p.k.). Przeprowadzona analiza pozwala twierdzić, że orzeczenia Sądów obu instancji nie są dotknięte którąkolwiek z bezwzględnych przyczyn odwoławczych enumeratywnie wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Treść pisma procesowego obrońcy ekstradowanego zatytułowana wniosek o wznowienie postępowania wskazuje, że w istocie zmierza on do tego, aby w postępowaniu wznowieniowym Sąd Najwyższy dokonał oceny merytorycznej prawomocnego postanowienia Sądu odwoławczego utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Okręgowego w S. stwierdzającego prawną dopuszczalność przekazania obywatela Litwy na Białoruś, pod kątem ewentualnego rażącego

naruszenia art. 604 § 1 k.p.k., określającego obligatoryjne podstawy odmowy wydania osoby ściganej. W występującym w sprawie układzie procesowym taka kontrola jest dopuszczalna jedynie w ramach postępowania kasacyjnego. Jednocześnie należy przypomnieć autorowi wniosku sygnalizacyjnego, że sąd orzekający w przedmiocie wznowienia postępowania nie dokonuje na nowo kontroli instancyjnej orzeczeń objętych wnioskiem, tak jak to czyni sąd odwoławczy, lecz bada zasadność wskazanych we wniosku strony podstaw wznowieniowych (art. 540, 540a i 540 b k.p.k.), ewentualnie dokonuje kontroli orzeczenia kończącego postępowanie sądowe w kontekście podstaw do jego wznowienia, które podlegają uwzględnieniu z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k.).

Z tych powodów obszar rozważań Sądu Najwyższego w tym postępowaniu koncentrował się wokół problematyki sygnalizowanych przez obrońcę ekstradowanego przeszkód formalnych do prowadzenia postępowania ekstradycyjnego.

Nie można zgodzić się z twierdzeniem obrońcy ściganego, że wniosek ekstradycyjny Republiki Białoruś jest dotknięty takimi wadami, które pozbawiają go skuteczności procesowej oraz czynią niedopuszczalnym. Obrońca ekstradowanego podnosi, że zgodnie z treścią art. 69 ust. 1 i 2 umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych z dnia 26 października 1994 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 128, poz. 619) w zw. z art. 615 § 2 k.p.k. podstawę wniosku ekstradycyjnego w celu pociągnięcia osoby ściganej do odpowiedzialności karnej stanowi postanowienie o tymczasowym aresztowaniu osoby ściganej wydane przez państwo wnioskujące. Przy czym, zdaniem obrońcy, aby wniosek ekstradycyjny kierowany do Państwa polskiego spełniał wymogi formalne, o których mowa w art. 69 ust. 1 i 2 cyt. umowy bilateralnej postanowienie o aresztowaniu osoby ściganej w celu pociągnięcia jej do odpowiedzialności, stanowiące istotny załącznik tego wniosku, powinno zostać wydane z respektowaniem regulacji unijnych wpływających na kształt przepisów obowiązujących w Polsce, a zatem musi spełniać wymogi aresztowania przewidziane w art. 5 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. 1993 r. Nr 61, poz. 284) oraz nie może być sprzeczne z prawem polskim – art. 41 Konstytucji RP i art. 250 § 1 k.p.k.

Według tych przepisów decyzję o pozbawieniu wolności w ramach tymczasowego aresztowania podejmuje niezawisły i niezależny sąd, podczas gdy postanowienie z dnia 26 sierpnia 2009 r. o tymczasowym aresztowaniu Z. T. zostało wydane przez organ władzy wykonawczej Państwa białoruskiego - starszego technika kryminalistyki Wydziału Śledczego Zarządu KBP obwodu M. i zatwierdzone przez właściwego prokuratora (k. 143 – 145 T. I).

Odnosząc się do tej argumentacji trzeba stwierdzić, że Sąd Okręgowy słusznie uznał, iż wniosek ekstradycyjny w ujęciu formalnym jest zgodny z wymogami określonymi w art. 69 umowy zawartej między Polską i Białorusią, po uprzednim uzupełnieniu jego treści o dodatkowe informacje dotyczące ekstradowanego, oraz tekst przepisów prawa karnego materialnego i procesowego obowiązujących na Białorusi, a związanych z czynem na kanwie, którego sporządzono wniosek ekstradycyjny oraz dotyczących podstaw stosowania tymczasowego aresztowania i organów uprawnionych do orzekania tego rodzaju środka zapobiegawczego (k.383 - 384) . Z kolei Sąd Apelacyjny szerzej odniósł się do podnoszonego przez obrońcę w środku odwoławczym zarzutu brak skargi uprawnionego wnioskodawcy, trafnie przyjmując, że orzeczenie Sądu pierwszej instancji nie jest dotkniętego tego rodzaju uchybieniem.

Postępowanie ekstradycyjne uregulowane w rozdziale 65 Kodeksu postępowania karnego zawiera trzy stadia. Pierwsze toczy się przed prokuratorem. Etap ten wszczyna wniosek ekstradycyjny państwa obcego o wydanie osoby ściganej w celu przeprowadzenia przeciwko niej postępowania karnego, ewentualnie wykonania orzeczonej kary lub środka zabezpieczającego. Prokurator dokonuje wstępnej kontroli formalnej wniosku ekstradycyjnego, który wszczyna postępowanie quasi-przygotowawcze. W tej fazie przesłuchuje osobę objętą wnioskiem i w miarę potrzeby przeprowadza inne dowody znajdujące się na terenie kraju. Finalnie wnosi sprawę do właściwego sądu, formułując wniosek o wydanie orzeczenia w przedmiocie prawnej dopuszczalności ekstradycji (art. 602 § 2 k.p.k.). Zatem, fazę postępowania jurysdykcyjnego wszczyna w postępowaniu ekstradycyjnym wskazany wyżej wniosek prokuratora oraz zamieszczony w nim wniosek państwa obcego o wydanie osoby ściganej. Obydwa te wnioski powinny zawierać elementy pisma procesowego, o których mowa w art. 119 k.p.k., zaś

wniosek państwa obcego o wydanie powinien nadto spełniać wymogi określone w art. 69 ust. 1 i 2 umowy bilateralnej polsko – białoruskiej z dnia 26 października 1994 r., do której odwołuje się art. 615 § 2 k.p.k. Sąd dokonuje formalnej oceny wniosku prokuratora oraz dołączonego do niego wniosku państwa obcego, oraz przeprowadza postępowanie zgodnie z dyspozycją art. 603 § 1, 2 i 4 k.p.k. Po wydaniu prawomocnego postanowienia w przedmiocie prawnej dopuszczalności ekstradycji i przekazaniu sprawy Ministrowi Sprawiedliwości następuje trzeci etap postępowania, w którym organ ten po rozstrzygnięciu wniosku zawiadamia o tym właściwy organ państwa obcego, przy czym wydanie nie może nastąpić, jeżeli sąd wydał postanowienie o niedopuszczalności wydania (art. 603 § 3 i 5 k.p.k.).

Jeden ze szczególnych wymogów formalnych wniosku ekstradycyjnego zawiera przepis art. 69 ust. 2 umowy cyt. wyżej umowy zawartej między Polską a Białorusią. Z treści tego przepisu wynika, że *„...do wniosku o wydanie w celu pociągnięcia do odpowiedzialności karnej dołącza się uwierzytelniony odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu z opisem czynu przestępnego....”*.

Przepis ten w sensie formalnym wskazuje, że uwierzytelniony odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu stanowi załącznik do wniosku ekstradycyjnego. Wykładnia historyczna prowadzi do wniosku, że państwo polskie zawierając w dniu 26 października 1994 r. z Republiką Białorusi umowę o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych, która została ogłoszona w dniu 15 listopada 1995 r., a weszła w życie dnia 30 lipca 1995 r., zgodą swą obejmowało obowiązujący na Białorusi tryb stosowania tymczasowego aresztowania, skoro nie zastrzegło dodatkowych warunków formalnych, jakie winno spełniać dołączone postanowienie o tymczasowym aresztowaniu, np. wymogu stosowania tymczasowego aresztowania tylko przez sąd. Powyższe twierdzenie uzasadnia chociażby fakt, że w dacie wejścia w życie przedmiotowej umowy zbliżone zasady tymczasowego aresztowania funkcjonowały w Polsce, bowiem obowiązujący wówczas art. 210 § 1 d.k.p.k. ustanawiał prokuratora, jako organ stosujący areszt w postępowaniu przygotowawczym. Dopiero przepis art. 1 pkt 13 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o zmianie Kodeksu postępowania karnego, ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o opłatach w sprawach karnych i ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U.1995 r. Nr

89, poz.443) z dniem 4 sierpnia 1996 r. wprowadził zasadę, że tymczasowe aresztowanie na wszystkich etapach postępowania karnego stosuje tylko sąd (art. 210 § 3 d.k.p.k.). W związku z tym umawiające się strony nie mogły wówczas przyjmować standardów, które w dacie zawartego porozumienia nie obowiązywały w żadnym z tych państw. Dlatego też nie można uznać, że przepis art. 69 umowy polsko – białoruskiej zawiera wymóg formalny wydania postanowienia o stosowaniu tymczasowego aresztowania przez sąd.

Analiza akt sprawy wskazuje, że Prokurator Okręgowy w S. w dniu 25 marca 2016 r. skierował na podstawie art. 603 § 1 i 5 k.p.k. w zw. z art. 66 ust. 1 i 2 umowy ekstradycyjnej między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś wniosek do Sądu Okręgowego w S. o wydanie opinii co do prawnej dopuszczalności ekstradycji obywatela litewskiego Z. T. do Republiki Białorusi (k. 186 - 187), który zatrzymany został na terytorium Polski, jako poszukiwany przez Białoruś w związku z przestępstwem kwalifikowanym z art. 228 część 3, art. 328 część trzecia Kodeksu karnego Republiki Białoruś, opisanym w postanowieniu funkcjonariusza Wydziału Śledczego Zarządu KBP Republiki Białoruś o pociągnięciu Z. T. do odpowiedzialności karnej, jako umyślny czyn polegający na nielegalnym przemyśle szczególnie niebezpiecznej substancji psychotropowej na dużą skalę w celu jej obrotu, przy czym postanowieniem z dnia 3 marca 2016 r. uzupełniono ten zarzut o działanie w ramach zorganizowanej grupy przestępczej. Jednocześnie do wniosku tego został dołączony wniosek zastępcy Prokuratora Generalnego Republiki Białoruś o ekstradycję z dnia 22 marca 2016 r., który wpłynął w dniu 25 marca 2016 r. do Ministerstwa Sprawiedliwości wraz z postanowieniami o pociągnięciu ekstradowanego do odpowiedzialności w charakterze oskarżonego, poszukiwaniu podejrzanego listem gończym i zastosowania tymczasowego aresztowania z opisem zarzucanych ściganemu czynów oraz stosownymi przepisami Kodeksu Karnego Republiki Białoruś (k.258 – 287).

Wbrew stanowisku obrońcy ściganego wniosek ekstradycyjny państwa białoruskiego, który stanowi integralną część wniosku Prokuratora Okręgowego w S. skierowanego do Sądu Okręgowego w S. o wydanie opinii co do prawnej dopuszczalności ekstradycji obywatela litewskiego Z. T. do Republiki Białoruś nie

jest dotknięty takimi wadami formalnymi, które pozwalałyby uznać, że w sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., gdyż spełnia on podstawowe wymogi formalne wskazane w art. 69 ust. 1 i 2 cyt. wyżej umowy. Wniosek ten został sporządzony na piśmie z oznaczeniem organu wzywającego, dołączeniem tekstów przepisów prawnych wzywającej umawiającej się strony, na podstawie których popełniony czyn uznaje się za przestępstwo, zawiera imię i nazwisko osoby, której wydania się żąda, dane o jej obywatelstwie, miejscu zamieszkania lub pobytu. Nadto do tego wniosku dołączono uwierzytelniony odpis postanowienia z dnia 24 sierpnia 2009 r. o tymczasowym aresztowaniu Z. T. zawierającego opis czynu przestępnego. Postanowienie to, zatem, w sensie formalnym, nie budzi żadnych zastrzeżeń. Jego autentyczność nie była kwestionowana. Nadto jest ono zgodne z obowiązującymi przepisami Kodeksu postępowania karnego Republiki Białoruś, w tym z art. 119 ust. 3 wskazującym na podmioty uprawnione do stosowania tymczasowego aresztowania w zależności od etapu postępowania karnego. Białoruska ustawa procesowa wprowadza również zaskarżalność tego rodzaju postanowień (art. 126 ust. 9).

Natomiast zupełnie odrębnym zagadnieniem jest fakt, że aktualnie przepisy określające krąg podmiotów stosujących tymczasowe aresztowanie w obu państwach stanowiących strony przedmiotowej umowy ekstradycyjnej jest diametralnie różny, z istotnym zaniżeniem gwarancji procesowych stron w Republice Białoruś, w stosunku do tych przyjętych w Rzeczypospolitej Polskiej oraz pozostałych państwach Unii Europejskiej. Zagadnienie to odnosi się do merytorycznej, a nie formalnej kontroli postanowienia o prawnej dopuszczalności ekstradycji i może być ewentualnie rozważane w aspekcie rażącego naruszenia (na zasadzie inkorporowania uchybienia Sądu pierwszej instancji) przepisu prawa procesowego przez sąd odwoławczy, które ewentualnie miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 604 § 1 pkt 5 k.p.k., formułującego przeszkodę ekstradycyjną w postaci sprzeczności wydania z prawem polskim, które gwarantuje sądowy tryb i kontrolę stosowania tymczasowego aresztowania w przeciwieństwie prawa białoruskiego, w dalszym ciągu dopuszczającego aresztowanie w postępowaniu przygotowawczym z mocy decyzji upoważnionego funkcjonariusza śledczego. Jednak uchybienie w postaci obrazy art. 604 § 1 pkt 5 k.p.k., podobnie

jak przeszkoda ekstradycyjna uzasadnionej obawy, że w państwie żądającym wydania może dojść do naruszenia wolności i praw osoby wydanej (art. 604 § 1 pkt 7 k.p.k.), czy też ta wynikająca z art. 19 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (2007/ C 303/01), dotyczą wprost istoty rozstrzygnięcia o prawnej dopuszczalności ekstradycji i w układzie procesowym występującym aktualnie w sprawie niniejszej mogą być podnoszone tylko w postępowaniu kasacyjnym, poprzez kasację nadzwyczajną wywiedzioną przez podmioty szczególne wskazane w art. 521 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 20 kwietnia 2011 r., IV KK 422/10, LEX nr 846391).

Nie można także podzielić poglądu obrońcy ściganego, że postępowanie ekstradycyjne prowadzone wobec Z. T. dotknięte było bezwzględną przyczyną odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 10 lub 11 k.p.k., wobec zaniechania przez polskie organy wymiaru sprawiedliwości powiadomienia Republiki Litwy, którego obywatelem jest osoba ścigana o wniosku ekstradycyjnym państwa trzeciego, co doprowadziło do braku uzyskania przez Sądy orzekające w tej sprawie zezwolenia na ściganie, w postaci stanowiska Republiki Litwy, co do ewentualnego przejęcia swojego obywatela w ramach procedury ENA, celem przeprowadzenia przeciwko niemu postępowania związanego z czynami popełnionymi poza terytorium tego państwa. Skarżący oparł swoje twierdzenie na wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu (wielka izba) z dnia 6 września 2016 r., w sprawie Petrukhin, sygn. C 182/15. W orzeczeniu tym Trybunał stwierdził:

„...1) Artykuły 18 TFUE i 21 TFUE należy interpretować w ten sposób, że gdy do państwa członkowskiego, do którego przenieśli się będący obywatelem innego państwa członkowskiego obywatel Unii, wniosek o ekstradycję skierowało państwo trzecie, z którym to pierwsze państwo członkowskie zawarło umowę o ekstradycji, to pierwsze państwo członkowskie powinno powiadomić państwo członkowskie, którego obywatelem jest dana osoba, i w stosownym wypadku na żądanie tego ostatniego państwa członkowskiego przekazać mu tego obywatela zgodnie z przepisami decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady

2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., pod warunkiem, że to ostatnie państwo członkowskie jest zgodnie ze swym prawem krajowym właściwe, aby prowadzić przeciwko tej osobie postępowanie związane z czynami popełnionymi poza jego terytorium.

2) W wypadku, gdy państwo trzecie skierowało do państwa członkowskiego wniosek o ekstradycję obywatela innego państwa członkowskiego, to pierwsze państwo członkowskie powinno rozpatrzyć, czy ekstradycja nie naruszy praw wskazanych w art. 19 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej...”

Należy zastrzec, że orzeczenie to zostało wydane w podobnej sytuacji faktycznej i prawnej, tj. na tle toczącego się postępowania ekstradycyjnego, wszczętego przez państwo, które nie będąc członkiem Unii Europejskiej, na podstawie dwustronnej umowy międzynarodowej, zwróciło się o wydanie obywatela państwa Unii Europejskiej, przebywającego na terenie innego państwa członkowskiego Unii.

Sąd Apelacyjny analizował to orzeczenie, trafnie stwierdzając, że poziom ochrony, z którego korzystał Z. T. w prowadzonym przez polskie sądy postępowaniu ekstradycyjnym nie naruszał art. 18 i 21 TFUE, także w świetle interpretacji tych przepisów dokonanej przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości.

Przed wszystkim nie można się zgodzić z twierdzeniem, że polskie organy wymiaru sprawiedliwości nie powiadomiły Republiki Litwy o toczącym się w Polsce postępowaniu ekstradycyjnym ich obywatela Z. T., celem jego wydania do Republiki Białoruś, co trafnie wykazał Sąd Apelacyjny. Należy zatem przypomnieć, że powiadomienie Konsula Generalnego Litwy o zatrzymaniu w dniu 23 lutego 2016 r. Z. T. na terenie Polski, poszukiwanego przez Interpol celem ekstradycji do Republiki Białoruś, nastąpiło w dniu 25 lutego 2016 r. Przesłano także do Konsulatu Litwy odpisy postanowień o tymczasowym aresztowaniu (k.58, 252). W trakcie toczącego się postępowania ekstradycyjnego, na etapie jurysdykcyjnym, przedstawiciel Konsulatu Republiki Litewskiej systematycznie kontaktował się z przebywającym w areszcie Z. T. (k.243, 337, 341, 408, 420). Nadto Sąd Okręgowy w S. w dniu 8 czerwca 2016 r. zwracał się do Ministerstwa Sprawiedliwości Republiki Litwy za pośrednictwem konsulatu o udzielenie informacji, czy w państwie tym Z. T. poniósł odpowiedzialność karną za czyny objęte wnioskiem

ekstradycyjnym Republiki Białoruś, informując jednocześnie o toczącym się przed sądem postępowaniu ekstradycyjnym (k. 513). Odpowiedź na to pismo Prokuratury Generalnej Litwy wskazuje, że organ ten przyjął do wiadomości fakt prowadzenia przeciwko obywatelowi litewskiemu postępowania ekstradycyjnego w Polsce z wniosku Republiki Białoruś. Nadto prokuratura litewska udzieliła informacji, że Z. T. został zatrzymany na Litwie, w związku z postanowieniem o poszukiwaniu go listem gończym wydanym przez funkcjonariusza Wydziału Śledczego Zarządu KBP Republiki Białoruś i skierowanym do Państwa litewskiego w dniu 7 czerwca 2010 r., jednak odmówiono przekazania go władzom białoruskim, albowiem wydanie takie w świetle prawa litewskiego było niedopuszczalne (k.518). Nadto Republika Litwy nie prowadziła wobec ściganego żadnego postępowania karnego w związku z czynami, jakich Z. T. dopuścił się na terenie Republiki Białoruś. Warto również zauważyć, że orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu w sprawie C 182/15 zostało wydane w dniu 6 września 2016 r., podczas gdy postanowienie Sądu Okręgowego w S. o prawnej dopuszczalności ekstradycji Z. T. w dniu 17 października 2016 r., zaś orzeczenia Sądu Apelacyjnego utrzymujące zaskarżone postanowienie w mocy w dniu 14 grudnia 2016 r. W związku z tym organy wymiaru sprawiedliwości państwa litewskiego do momentu prawomocnego zakończenia postępowania ekstradycyjnego ich obywatela w Polsce miały dość czasu, aby zapoznać się z cyt. judykatem Trybunału luksemburskiego i postąpić wedle wskazań w nim zawartych. W tym stanie sprawy rację ma Sąd Apelacyjny, że z uwagi na uzyskane informacje dotyczące uprzedniego postąpienia w sprawie Z. T. przez władze litewskie, jak też fakt, iż organy wymiaru sprawiedliwości tego państwa, mimo posiadania wiedzy o toczącym się postępowaniu ekstradycyjnym, nie zgłosiło żądania wydania swojego obywatela w trybie ENA i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, nie było konieczności prowadzenia dalszej korespondencji dla uzyskania dodatkowej zgody na przekazanie ekstradowanego do Republiki Białoruś. Należy podkreślić, że Państwo polskie nie ma żadnych instrumentów prawnych, aby uzyskać od państwa Unii Europejskiej, które wie o toczącym się postępowaniu ekstradycyjnym, oświadczenia, że w sprawie tej nie wystąpi o wydanie swojego obywatela w trybie ENA. Jest to autonomiczna decyzja organów wymiaru sprawiedliwości tego

państwa i może, ale nie musi być podjęta. W związku z tym oczekiwanie na tego rodzaju reakcję państwa, z którego pochodzi ekstradowany, jako zdarzenia przyszłego i niepewnego, mogłoby powodować przewlekłość w prowadzeniu postępowania ekstradycyjnego. Dlatego też należy uznać, że tylko stosowne żądanie państwa Unii Europejskiej o wydanie własnego obywatela, celem przeprowadzenia wobec niego postępowania związanego z czynami popełnionymi poza jego terytorium, a objętymi wnioskiem ekstradycyjnym państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, jeżeli zostanie przesłane do państwa Unijnego wykonującego wniosek ekstradycyjny państwa trzeciego, będzie stanowiło negatywną przesłankę do prowadzenia postępowania ekstradycyjnego, o ile państwo, którego obywatelem jest ekstradowany zostało zawiadomione o toczącym się postępowaniu. Zatem, brak takiego żądania, przy pozytywnej informacji, że państwo, którego obywatelem jest ścigany, wie o toczącym się wobec niego w innym państwie unijnym postępowaniu ekstradycyjnym, celem wydania do państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, dla pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej (tak było w sprawie niniejszej) lub wykonania kary ewentualnie środka zabezpieczającego, nie stanowi braku wymaganego zezwolenia na ściganie lub innej okoliczności wyłączającej ściganie w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 10 i 11 k.p.k.

Z tych względów należało stwierdzić brak podstaw do wznowienia z urzędu postępowania ekstradycyjnego objętego wnioskiem sygnalizacyjnym.